

**ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE
WOJEWODY MAZOWIECKIEGO**

z dnia 9 listopada 2017 r.

w sprawie nadania nazwy ulicy

Na podstawie art. 6 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. poz. 744 oraz z 2017 r. poz. 1389) zarządza się, co następuje:

§ 1. Zmienia się dotychczasową nazwę ulicy położonej w dzielnicy Praga – Południe m.st. Warszawy z 1 Praskiego Pułku WP na Żołnierzy 1 Praskiego Pułku WP.

§ 2. Wykonanie zarządzenia powierza się Prezydentowi m.st. Warszawy.

§ 3. Zarządzenie podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego i wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Uzasadnienie

W dniu 2 września 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 744), zwana dalej „ustawą”. Ustawa została zmieniona ustawą z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 1389).

Zgodnie z brzmieniem art. 6 ust. 1 ustawy, obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniające osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego zmienia w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. Stosownie do art. 1 ust. 2 ustawy za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989.

Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy w przypadku niewykonania obowiązku przez właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego, wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1 ustawy w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin na podjęcie działań przez organ jednostki samorządu terytorialnego.

Rada m.st. Warszawy nie wykonała ustawowego obowiązku i nie dokonała zmiany nazwy ulicy 1 Praskiego Pułku WP. Wojewoda zwrócił się, w trybie art. 6 ust. 3 ustawy, do Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o wydanie opinii potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy z art. 1. Na mocy art. 6 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 3 ustawy oczekiwanie na opinię wstrzymuje bieg terminu na wydanie zarządzenia zastępczego. Opinia IPN wpłynęła do

organu nadzoru w dniu 9 listopada 2017 r. (pismo z dnia 9 listopada 2017 r. znak: BUW-940-229(2)/17).

W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa 1 Praskiego Pułku WP wypełnia normę art. 1 ustawy.

Nazwa 1 Praskiego Pułku WP, a dokładnie 1 Praski Pułk Piechoty Wojska Polskiego, odnosi się do związku operacyjnego zorganizowanego w ramach Ludowego Wojska Polskiego sformowany został 14 maja 1943 r. w obozie sieleckim, w składzie 1 Dywizji Piechoty im. Tadeusza Kościuszki, w oparciu o etat Nr 04/501 radzieckiego pułku strzeleckiego gwardii.

Pułk przez cały okres wojny walczył w składzie 1 Dywizji Piechoty. W dniach 12–13 października 1943 r. bił się pod Lenino. Na przełomie lipca i sierpnia 1944 r. pułk walczył o przyczółki na Wiśle pod Dęblinem. W dniach 10–15 września 1944 r. wyzwalał Pragę i toczył boje w rejonie Jabłonna – Legionowo. Wiosną 1945 r. walczył na Wale Pomorskim, pod Mirosławcem, nad Zalewem Szczecińskim, forsował Odrę i Starą Odrę, a w ostatnich dniach wojny uczestniczył w zdobyciu Berlina. W stolicy III Rzeszy współdziałał z 19 i 35 Brygadą Zmechanizowaną 1 Korpusu Zmechanizowanego gen. Kriwoszeina. Na przełomie maja i czerwca 1945 r. oddział dyslokowany został do Białegostoku. Później przeniesiono go do Warszawy, gdzie zajął koszary na Pradze przy ul. 11 Listopada.

W lipcu 1945 r. dwie kompanie ze składu pułku wzięły udział w tzw. „obławie augustowskiej”. Operacja ta przeprowadzona została w lipcu 1945 r. przez oddziały 50 Armii radzieckiej i wojska NKWD oraz wydzielone oddziały LWP (w tym 1 Praski Pułk Piechoty) i UB. Miała ona na celu rozbięcie i likwidację oddziałów podziemia niepodległościowego i antykomunistycznego w rejonie Suwałk i Augustowa. Obława augustowska nazywana jest niekiedy „Małym Katyniem”.

W październiku 1945 r. pułk otrzymał etat pokojowy nr 2/21 o stanie 1875 żołnierzy, a w lutym 1947 r. etat nr 2/31 o stanie 1586 żołnierzy. We wrześniu 1948 r. przeniesiono go na kolejny etat nr 2/82 o stanie osobowym 1683 żołnierzy. Rok później dokonano kolejnej reorganizacji przenosząc pułk na etat nr 2/95 nieznacznie zmniejszając ogólną liczbę żołnierzy. W marcu 1951 r. jednostkę przeformowano na etat nr 2/140 o stanie 1994 żołnierzy. Wysokie stany osobowe pułku (dwa razy większe niż w innych pułkach piechoty) wynikały z faktu, że był jednostką stołeczną zabezpieczającą szereg przedsięwzięć na terenie Warszawy. We wrześniu 1955 r. jednostka przeformowana została w 1 Pułk Zmechanizowany i przeniesiona do Legionowa. W 1957 r. oddział ponownie przeniesiono do Warszawy, gdzie zajął koszary w Wesolej.

Stosownie do brzmienia art. 1 i 6 ust. 1 ustawy wskazać należy, że podstawowym jej założeniem było skuteczne wyeliminowanie z przestrzeni publicznej nazw propagujących symbole ustrojów totalitarnych, przy poszanowaniu miejsc pochówku, grobów i cmentarzy, a także własności prywatnej. Przedsięwzięcie zmiany nazw jest jednym z elementów polityki historycznej, jako kategorii historii służącej kształtowaniu świadomości historycznej społeczeństwa, w tym świadomości gospodarczej i terytorialnej oraz wzmocnieniu publicznego dyskursu o przeszłości w kierunku pielęgnowania więzi narodowych niezależnie od bieżącej polityki państwa. Polityka historyczna dotyczy interpretacji faktów, bytów

i zdarzeń oraz jest rozpatrywana w kategoriach racji stanu społeczeństwa i narodu, jako element mający charakter długofalowy i stanowiący fundament państwa.

Na mocy art. 6 ust. 2 i 3 ustawy organ nadzoru jest zatem zobligowany do wydania zarządzenia zastępczego dokonującego zmiany nazwy ulicy 1 Praskiego Pułku WP na ulicę Żołnierzy 1 Praskiego Pułku WP.

Gloryfikację 1 Praskiego Pułku WP, bezprawnie stworzonej przez Związek Sowiecki (poza działaniami militarnymi przeciw Niemcom wykorzystanego także do realizacji celów politycznych, rozbieżnych z polską racją stanu), należy odróżnić od upamiętnienia losu żołnierzy, którzy w różnych okolicznościach znaleźli się w szeregach tego związku operacyjnego. Władze sowieckie uniemożliwiły im dostęp do jednostek Wojska Polskiego, podległych władzom Rzeczypospolitej Polskiej, nie pozwalając na ich odtworzenie i działania na zajętych przez ZSRS ziemiach RP. Uczestnictwo w działaniach zbrojnych przeciw Niemcom było zgodne z oczekiwaniami większości zwykłych żołnierzy. Natomiast jako zwyczajni żołnierze nie mieli oni wpływu ani na oblicze polityczne tych jednostek, ani na kształt prowadzonej przez aparat polityczno-wychowawczy indoktrynacji, a w końcu na sposób wykorzystania ich walk z Niemcami w propagandzie komunistów i w polityce międzynarodowej Związku Sowieckiego.

Na podstawie art. 5 ustawy pisma oraz postępowania sądowe i administracyjne w sprawach dotyczących ujawnienia w księgach wieczystych oraz uwzględnienia w rejestrach, ewidencjach i dokumentach urzędowych zmiany nazwy dokonanej na podstawie ustawy są wolne od opłat, zaś zmiana nazwy dokonana na podstawie ustawy nie ma wpływu na ważność dokumentów zawierających nazwę dotychczasową.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego. Termin wejścia w życie zarządzenia, ze względu na ważny interes państwa i przytoczoną wyżej argumentację, dotyczącą podstawowych założeń ustawy, oraz z uwagi na bezczynność Miasta w zakresie zmiany nazwy, czyni zadość zasadom demokratycznego państwa prawnego, o których mowa w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1523).

Jednocześnie, na podstawie art. 6 ust. 4 i art. 3 ust. 4 ustawy w związku z art. 98 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875), pouczam, że na zarządzenie zastępcze Miastu przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie w terminie 30 dni od dnia doręczenia, wnoszona za pośrednictwem organu, który skarżone zarządzenie wydał.

WOJEWODA MAZOWIECKI

Zdzisław Szipera

